

Καλαϊτζαντωνάκη Μαρία- Ηλιάνα

Μπούκουρη Ελένη Βασιλική

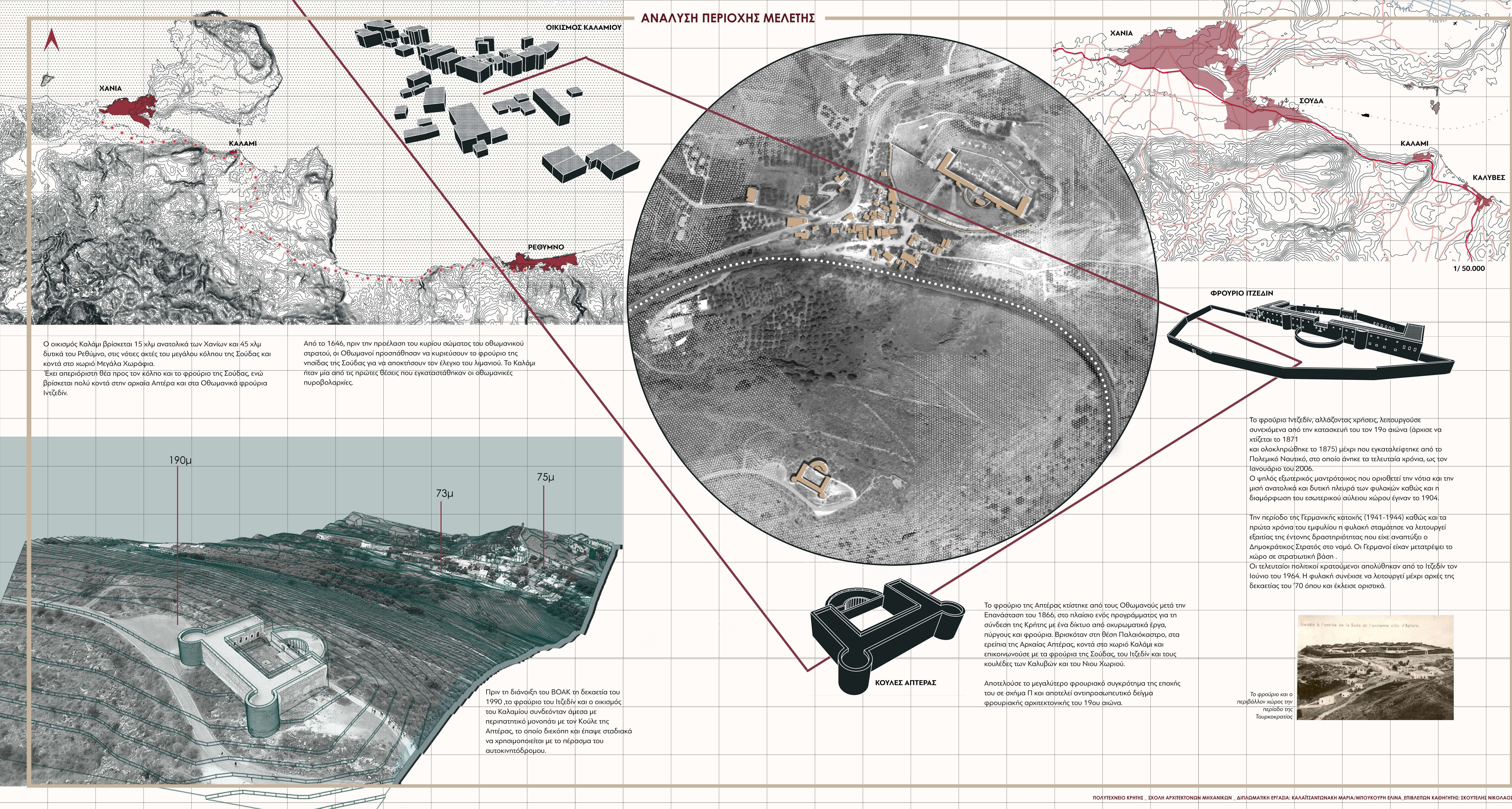
επίβλεψη: Σκουτέλης Νικόλαος

Διπλωματική Εργασία:

**ο οικισμός Καλάμι και το
φρούριο Ιτζεδίν
επαναδιαπραγμάτευση δημόσιου
οριακού χώρου**

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΑΜΙΟΥ

Το Καλάμι είναι μικρός πεδινός οικισμός στη βόρεια πλευρά του ΒΟΑΚ, κάτω από τα Άπτερα, στην είσοδο του κόλπου της Σούδας. Ο οικισμός χαρακτηρίζεται από το τουρκικό οχυρό Ιτζεδίν, το οποίο αποτελεί και το βορειοανατολικό όριο του οικιστικού ιστού, που αναπτύσσεται κυρίως μεταξύ του ΒΟΑΚ, της παλιάς εθνικής οδού που ενώνει τον ΒΟΑΚ με τις Καλύβες και του Ιτζεδίν. Το τμήμα αυτό, μαζί με μικρό θύλακα στη δυτική πλευρά της παλιάς εθνικής οδού, αποτελεί τον κυρίως οικισμό που έχει σχετικά συνεκτικό οικιστικό ιστό και περιλαμβάνει κυρίως αμιγή κατοικία και κάποιες ταβέρνες- αναψυκτήρια.

Μέσα στον οικισμό δεν υπάρχουν κοινόχρηστες- κοινωφελείς χρήσεις. Ο οικισμός φαίνεται να έχει προοπτικές περαιτέρω οικιστικής ανάπτυξης δεδομένης της εύκολης πρόσβασης στον ΒΟΑΚ αλλά και στην κοντινή παραλία του Καλαμίου. Σημειώνεται επίσης ότι η παρατηρούμενη πύκνωση του οικιστικού ιστού γύρω από το φρούριο, ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα ασυμβατότητας χρήσεων στην προοπτική ανάδειξης- αξιοποίησης του φρουρίου.

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ (Γ.Π.Σ.) ΔΗΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΔΗΜΩΝ, 2015, ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

**_στόχος σύνθεσης_
σύνδεση Οθωμανικών Φρουρίων**

(φυλακές Ιτζεδίν-κούλες Απτέρας)
για τη σύνδεση αυτή απαραίτητο κρίθηκε να ξεπερστούν δύο βασικά όρια: αυτό της εθνικής οδού και αυτό του τείχους του Φρουρίου Ιτζεδίν.

_η επίλυση επιτυγχάνεται με τη δημιουργία υπέργειας σύνδεσης (πεζογέφυρα) και τη διάνοιξη περάσματος στο τείχος ώστε να διατηρηθεί ανέπαφη η πύλη.

η ιστορική αξία του Φρουρίου καθορίζει την ποιότητα και την αίσθηση που επιδιώκεται στο υπόσκαφο μουσείο, το οποίο συνδέει τον δημόσιο χώρο με τη φυλακή.
[σχέση φωτός-σκοταδιού / ελευθερίας-εγκλεισμού]

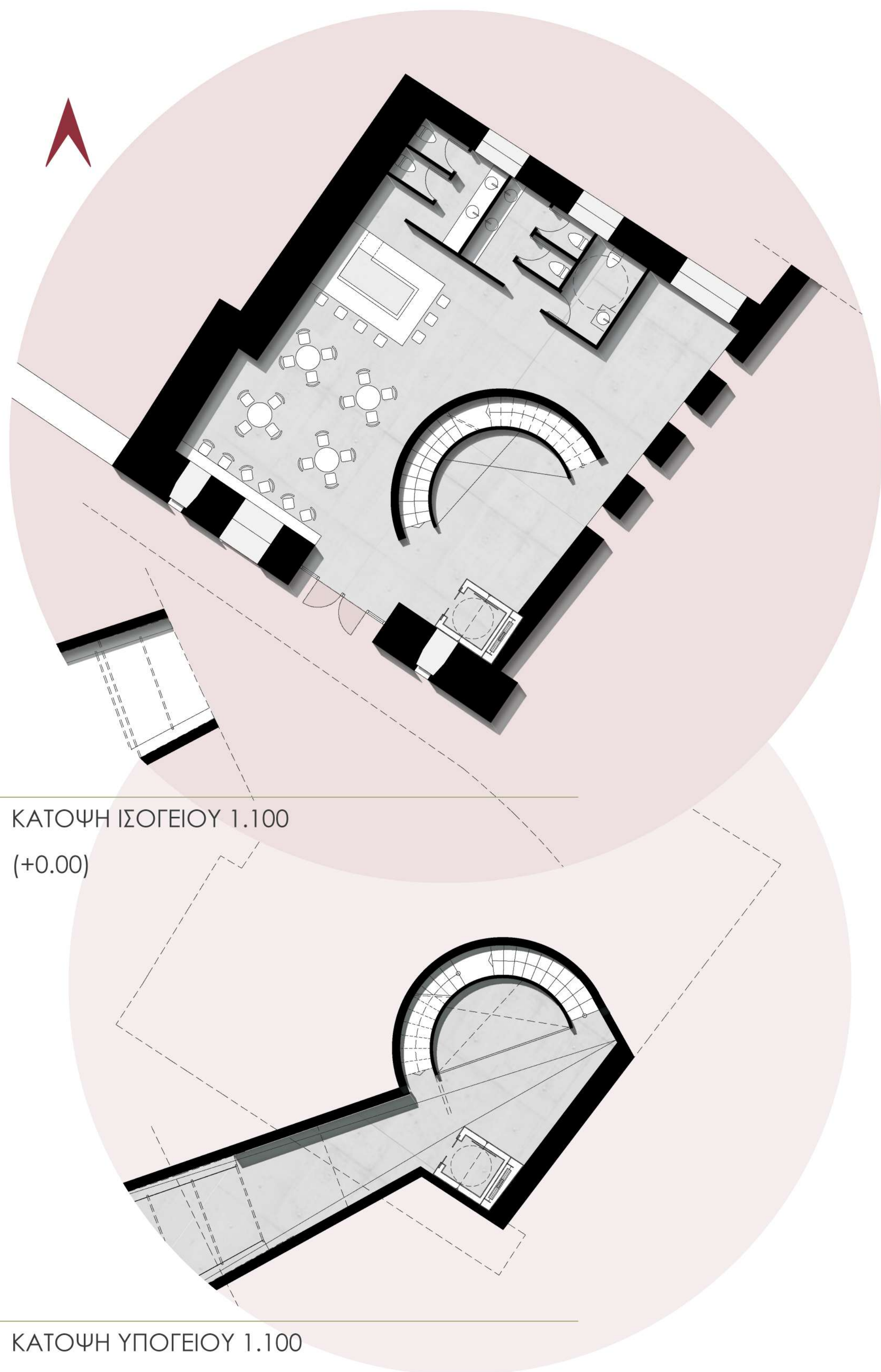
_Η μεταγραφή της πορείας προς τον εγκλεισμό σε διάγραμμα σχέσης φωτός/σκοταδιού

_Το φώς λειτουργεί ως κάθετος συνδετικός κρίκος

“αντικρίζεις ξανά το φως όταν πλέον είσαι ήδη μέσα στον περίβολο της φυλακής”

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ 1.100
(+0.00)

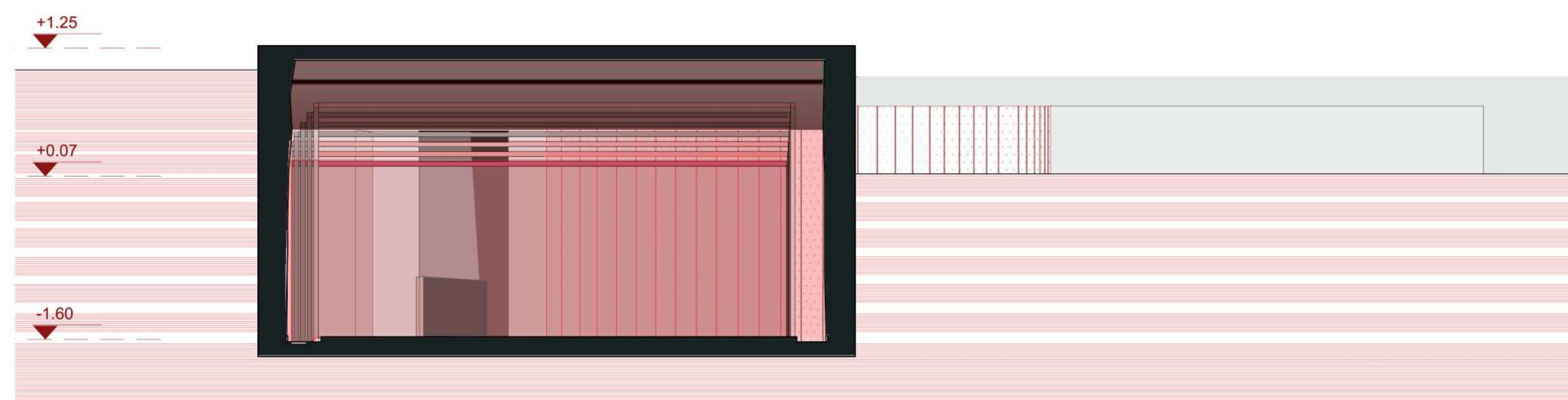
ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ 1.100
(-3.60)

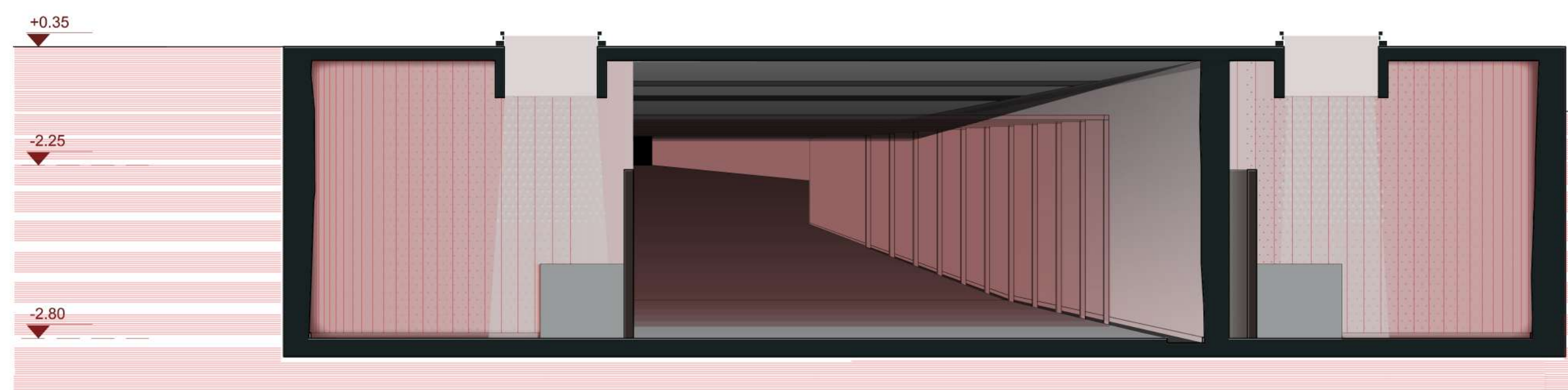
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΤΕΙΧΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ
ΠΥΛΗ-ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ 1.200

Στόχος της επέμβασης είναι η αμεσότερη επαφή και επικοινωνία του Φρουρίου Ιτζεδίν με τον δημόσιο χώρο και τον οικισμό του Καλαμίου συνολικότερα, ώστε να ξεπεραστεί το “απροσπέλαστο” όριο του τείχους.

Σύμφωνα με το κείμενο του Alois Riegl, η Μοντέρνα λατρεία των μνημείων, το τείχος των φυλακών (χτισμένο το 1904) χαρακτηρίζεται από αξία του συνόλου του Φρουρίου, επομένως η διάνοιξη της πύλης δεν αλλοιώνει και δεν επηρεάζει το σύνολο αυτό.

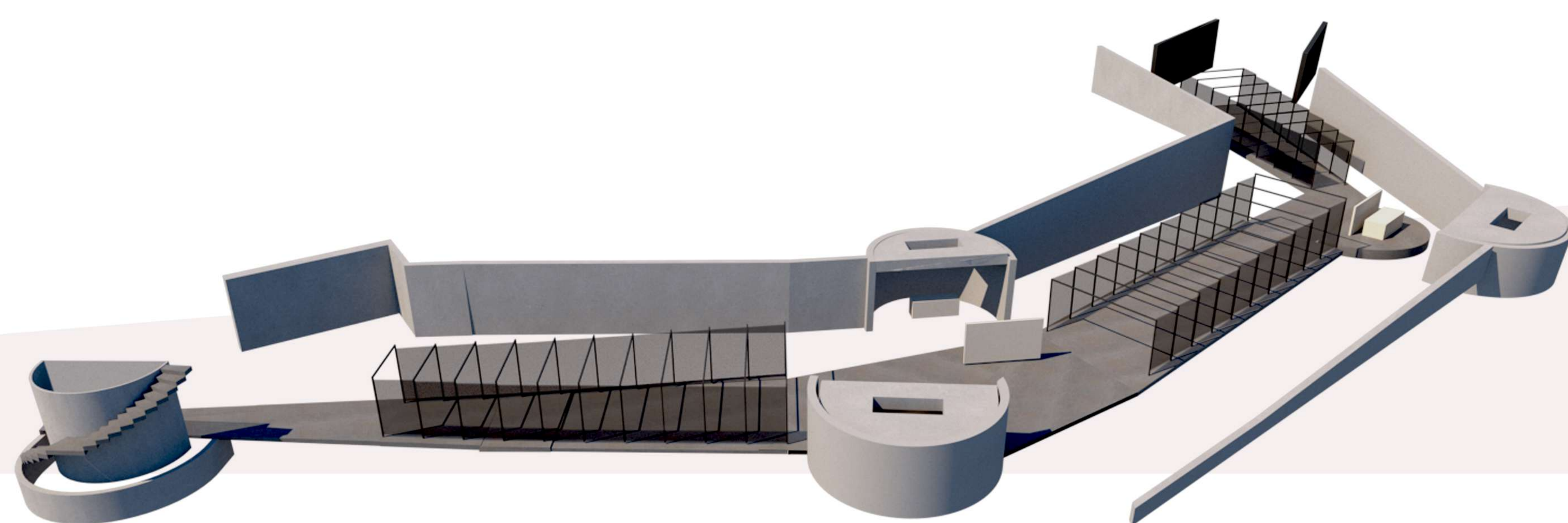
ΤΟΜΗ Β'Β 1.50

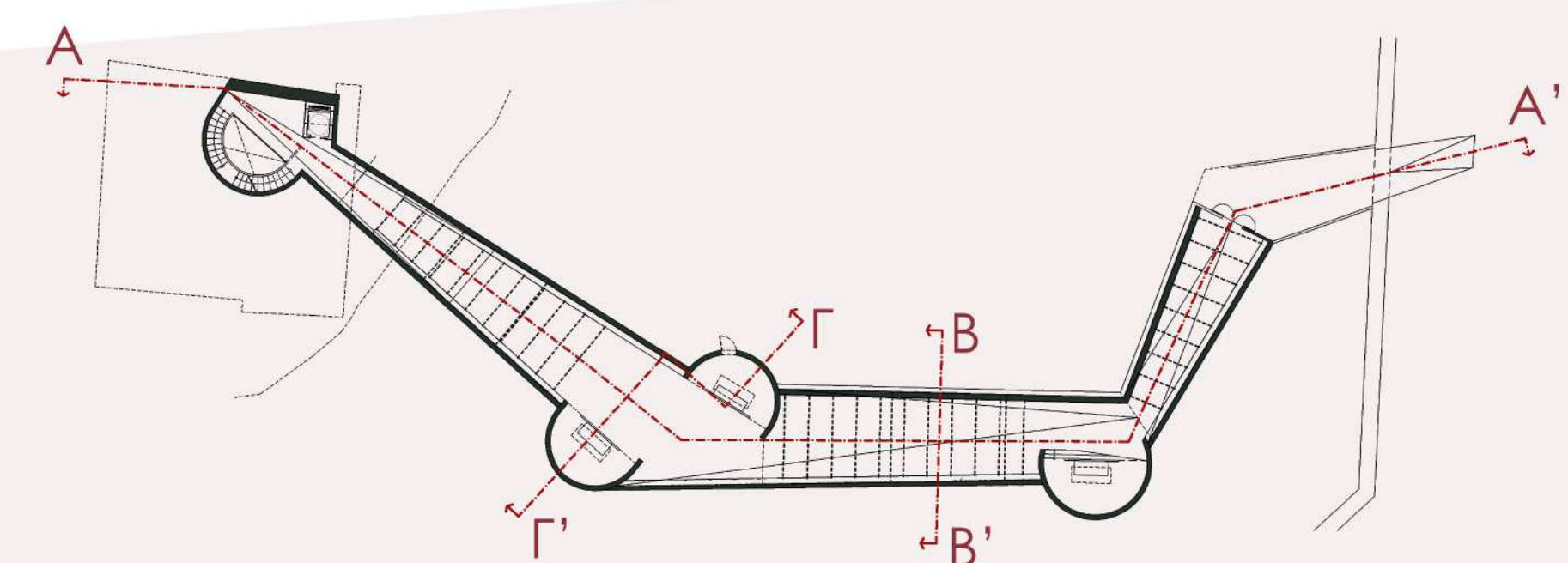
ΤΟΜΗ Γ'Γ 1.50

Στο υπόσκαφο μουσείο επιδειώκεται η αίσθηση του εγκλεισμού, παράλληλα με την αφηγηματική ιστορική διαδρομή, δημιουργώντας ένα στάδιο προετοιμασίας πριν την είσοδο στις φυλακές. Παράλληλα, η καθολικότητα της αποκλειστικής εισόδου ανατρέπεται, ενώ η πρωτεύουσα πύλη παραμένει ανέπαφη.

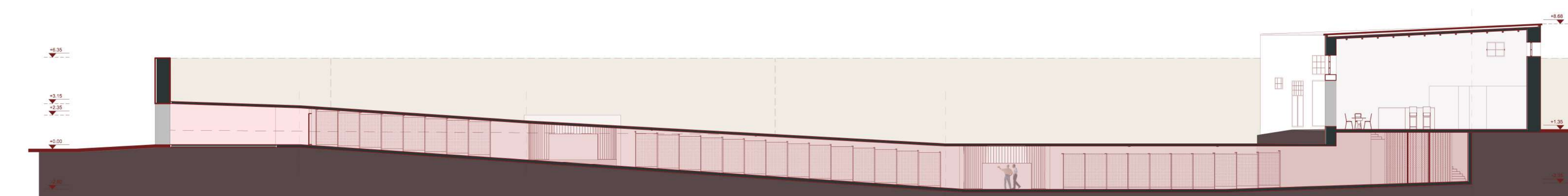
Η απόληξη του μουσείου οδηγεί σε ένα μεταβατικό- βοηθητικό χώρο, διαμορφωμένο για να εξυπηρετεί τις ανάγκες των επισκεπτών. Το κτίσμα αυτό που χρονολογείται την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και αποτελούσε πρώην αποθήκη και οπλοστάσιο όταν το Φρούριο βρισκόταν υπό γερμανική κατοχή, αποκαθίσταται ώστε να παίξει το ρόλο του συνδετικού κρίκου ανάμεσα στις φυλακές και το μουσείο.

ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

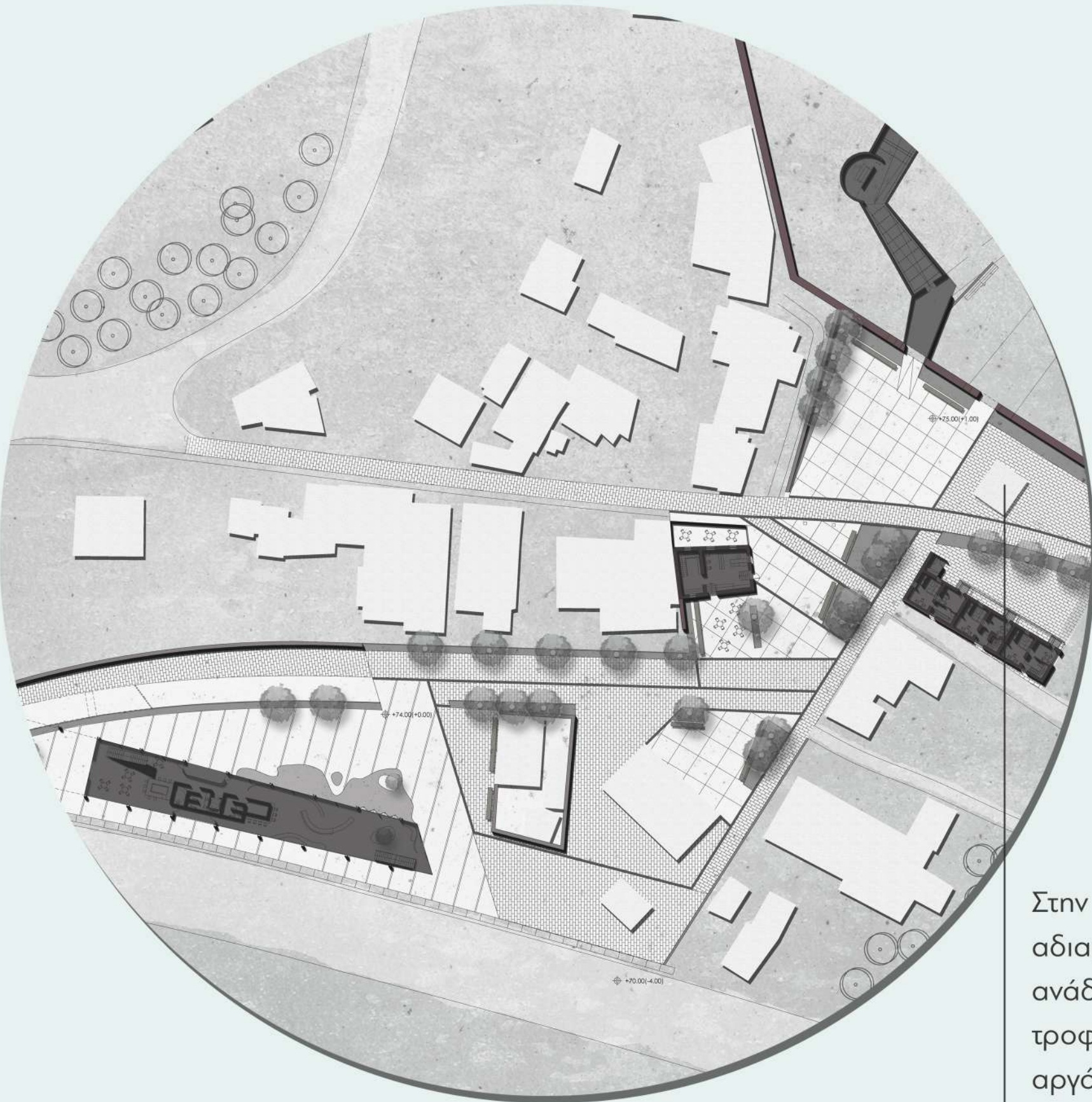

ΤΟΜΗ Α'Α 1.200

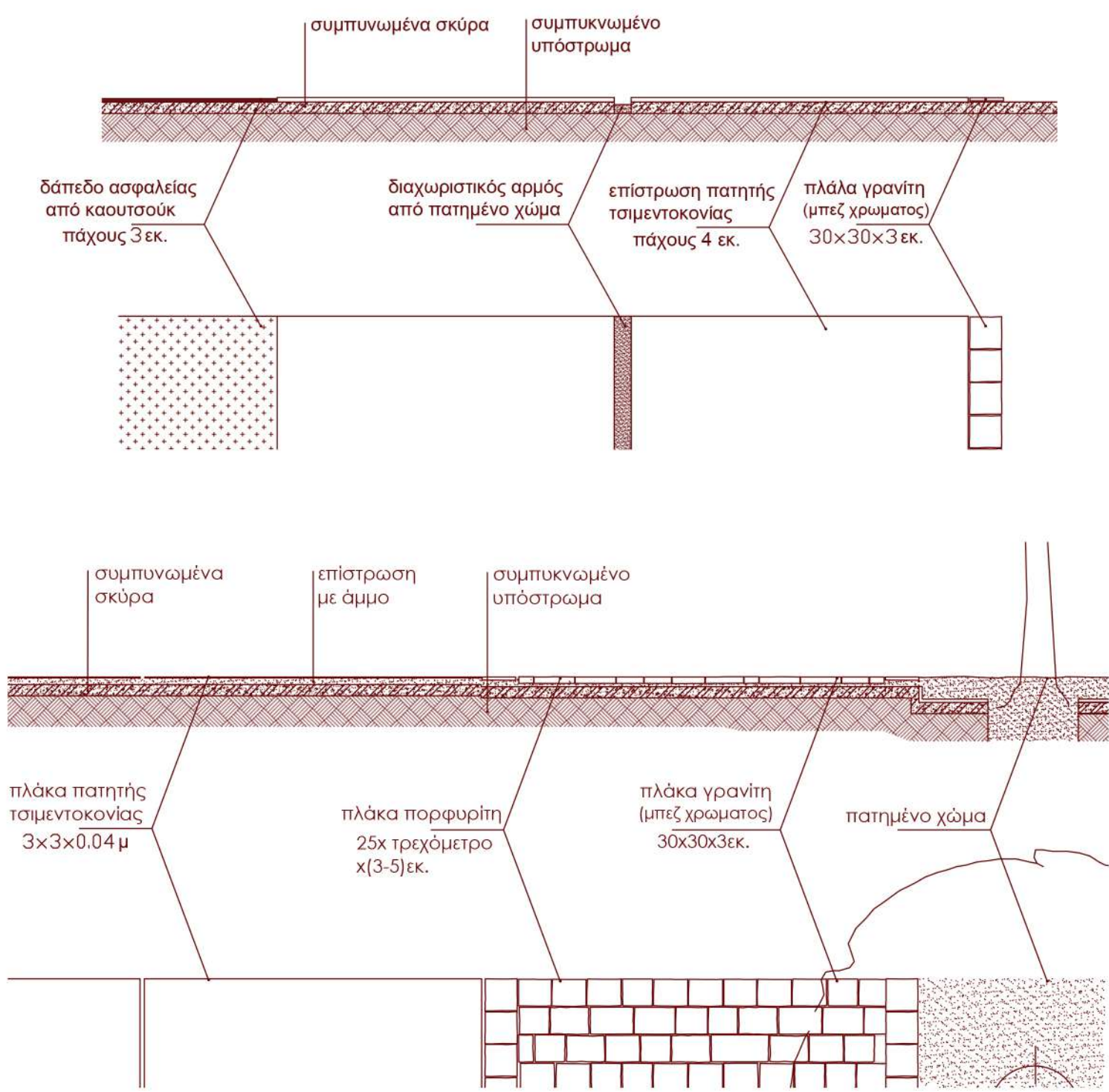

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΠΕΜΒΑΣΗ

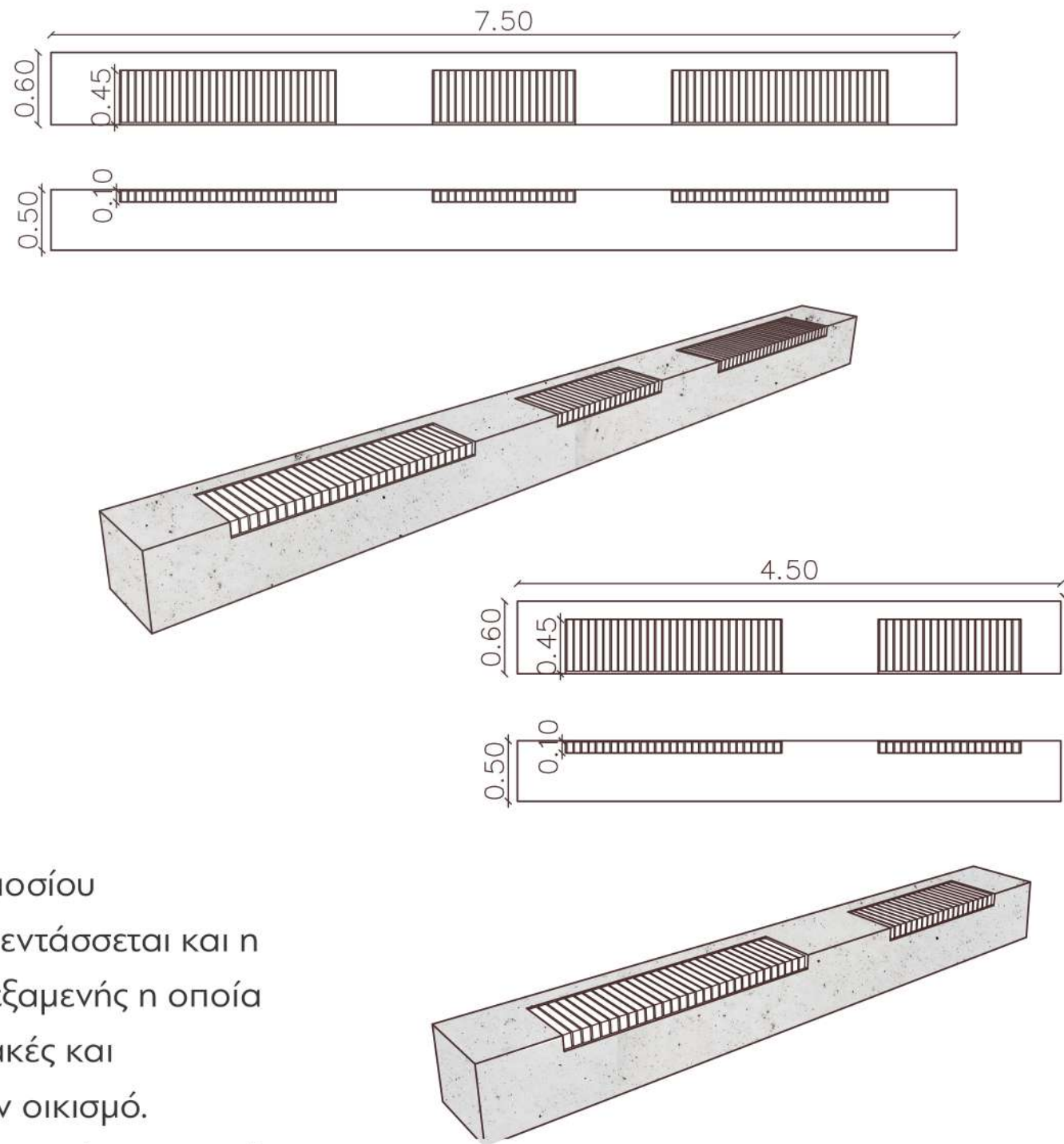

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΕΜΒΑΣΗ
(από MASTERPLAN 1.250)

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ
ΠΛΑΚΩΣΤΡΩΣΕΩΝ 1.50

ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ 1.50
(Σκυρόδεμα με εφανή αδρανή, επεξεργασία αμμοβολής και ξύλο)

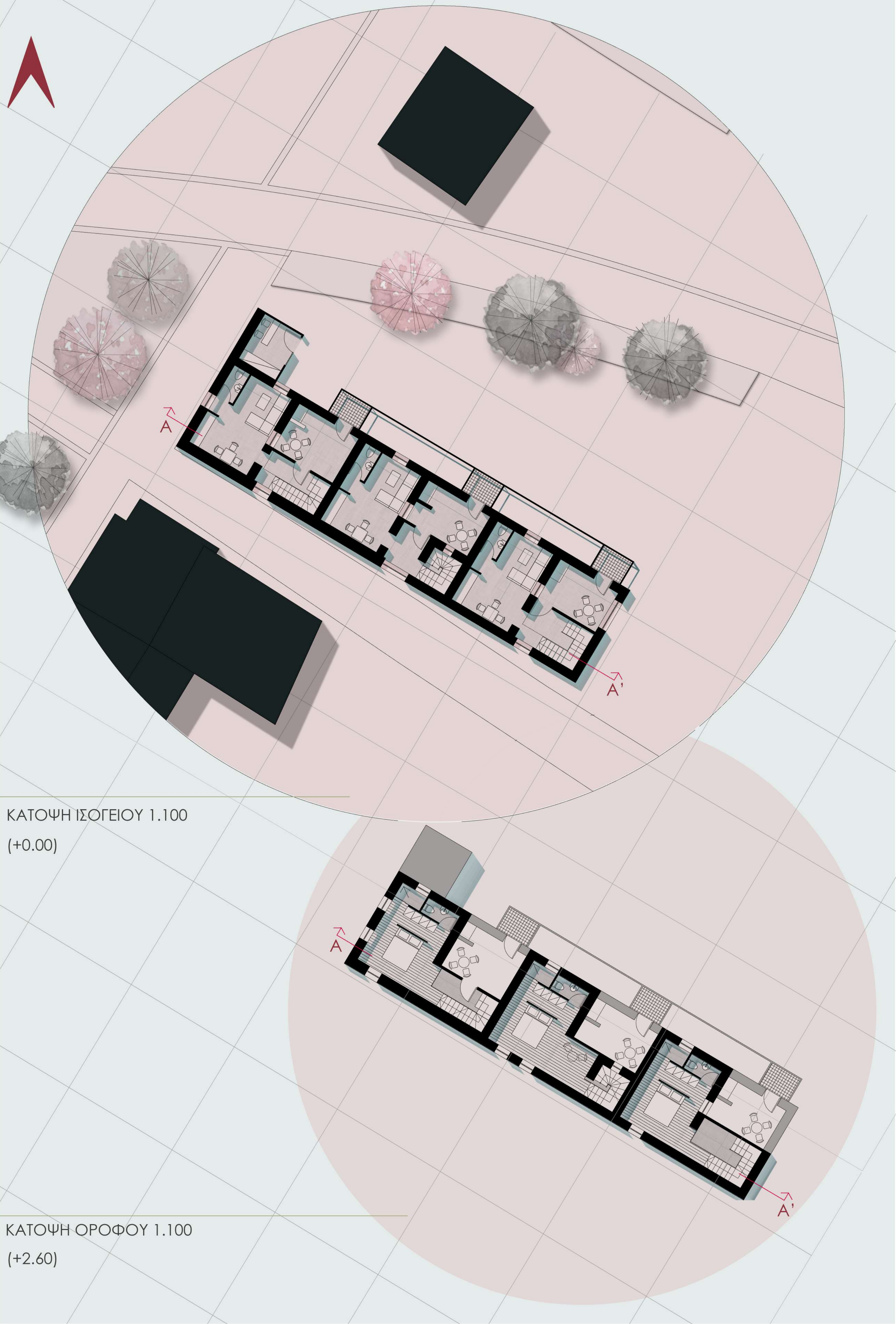

Στην ανάπλαση του δημόσιου αδιαμόρφωτου χώρου εντάσσεται και η ανάδειξη της κρήνης-δεξαμενής η οποία τροφοδοτούσε τις φυλακές και αργότερα ολόκληρο τον οικισμό. Για την κατασκευή της μας πληροφορεί η σκαλισμένη επιγραφή που υπάρχει ακόμα στη δεξαμενή: “ΕΠΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΣΟΥΛΤΑΝ ΧΑΜΙΤ ΟΙΚΟΔΟΜΗΘΗ ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΑΡΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ ΕΤΕΙ 1884 ΜΗΝΙ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ”.

Είναι ένα περίοπτο λιθόκτιστο κτίσμα και βρίσκεται λίγα μέτρα νοτιοανατολικά από την κύρια είσοδο του φρουρίου Ιτζεδίν.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΛΙΘΙΝΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ ΠΡΩΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ ΜΕ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΞΕΝΩΝΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

ΚΑΤΩΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ 1.100
(+0.00)

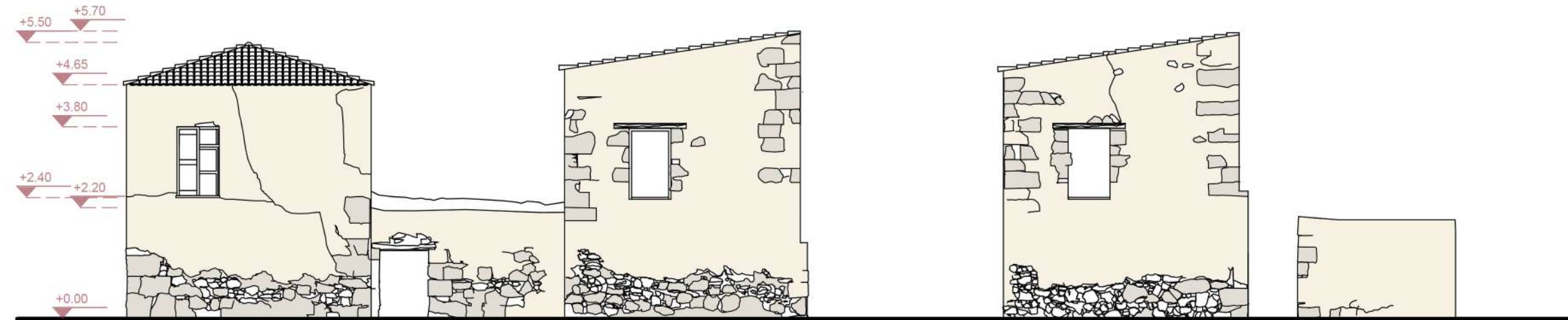
ΚΑΤΩΨΗ ΟΡΟΦΟΥ 1.100
(+2.60)

Στόχος της αποκατάστασης και επανάχρησης του κτιρίου, αποτελεί η διατήρηση της μορφής και της τυπολογίας του. Ως εκ τούτου, συντηρείται το υφιστάμενο κέλυφος, ενώ ενισχύεται ο φέρων οργανισμός και γίνονται προσθήκες τοίχων με στόχο τη συμπλήρωση κενών για τη δημιουργία τριών αυτοτελών κατοικιών φιλοξενίας.

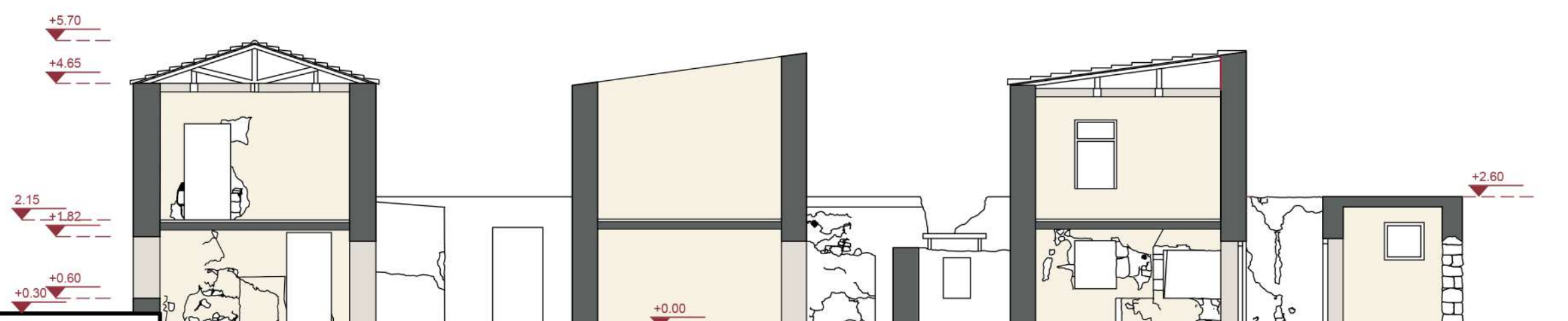
Προστίθενται κλίμακες μεταλλικής κατασκευής σε κάθε μία κατοικία σχηματίζοντας δύο επίπεδα κίνησης, ενώ τέλος αντικαθίστανται οι οροφές με νέες, ίδιας φοράς και κλίσης.

ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΦΥΛΑΚΩΝ ΤΟΥ ΦΡΟΥΡΙΟΥ ΙΤΣΕΔΙΝ

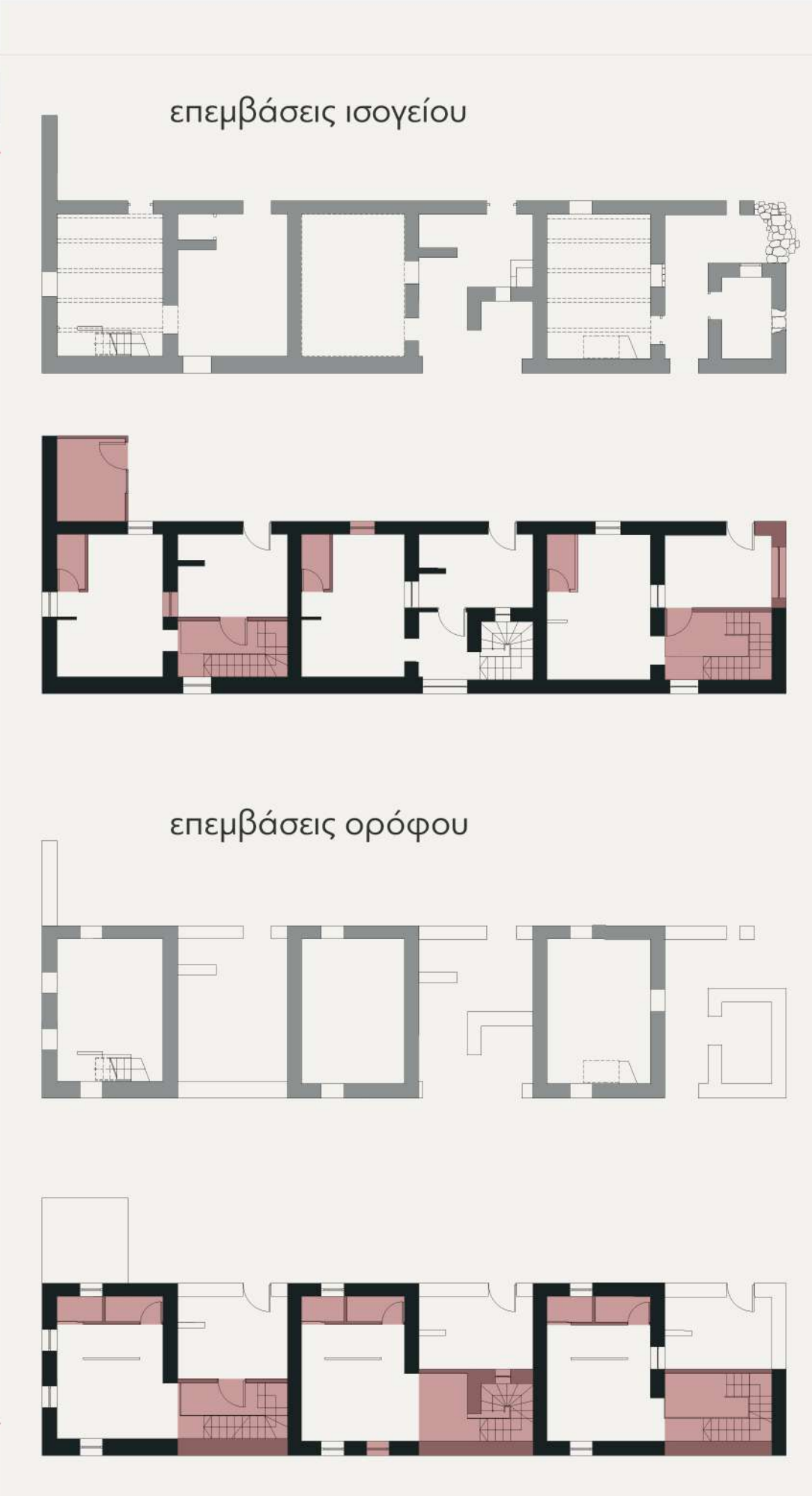
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ 1.200

ΤΟΜΗ Α'Α 1.200

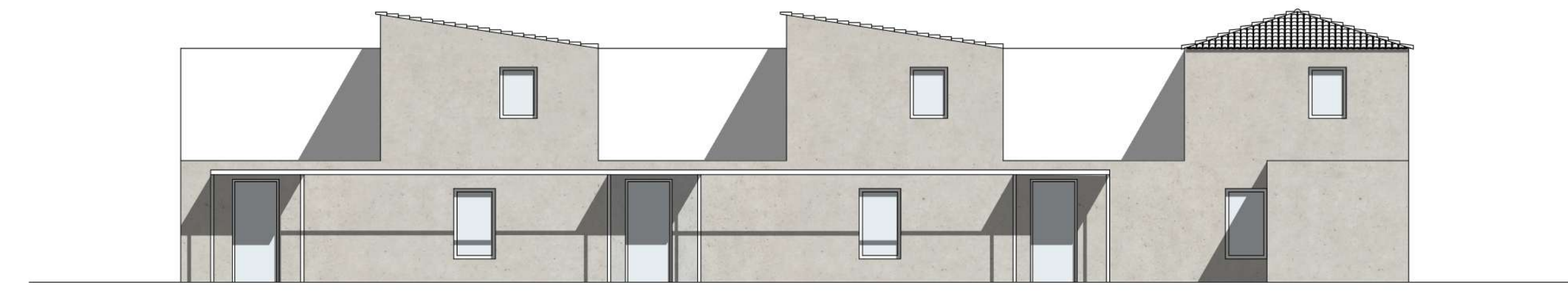

_είδος κοινωνικής κατοικίας του 1900

κτισμένες το 1900, όταν το φρούριο λειτουργήσε σαν φυλακή και στέγαζε τους φύλακες

_σύμφωνα με το κείμενο του Alois Riegl, η Μοντέρνα λατρεία των μνημείων, το κτίριο αποτελεί 'αθέλητη προσθήκη' στο υπάρχον μνημείο (φρούριο Ιτζεδίν)

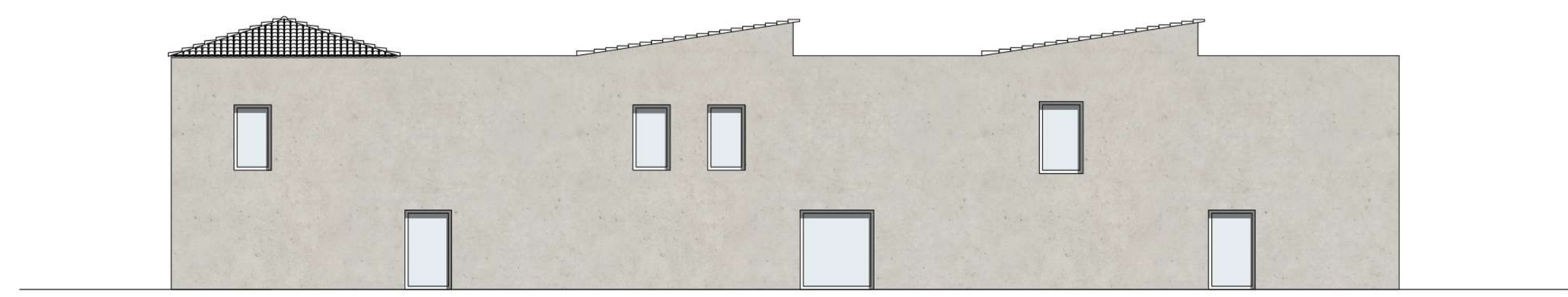
_λόγω των εκτεταμένων φθορών προτείνεται η πλήρης αποκατάσταση του

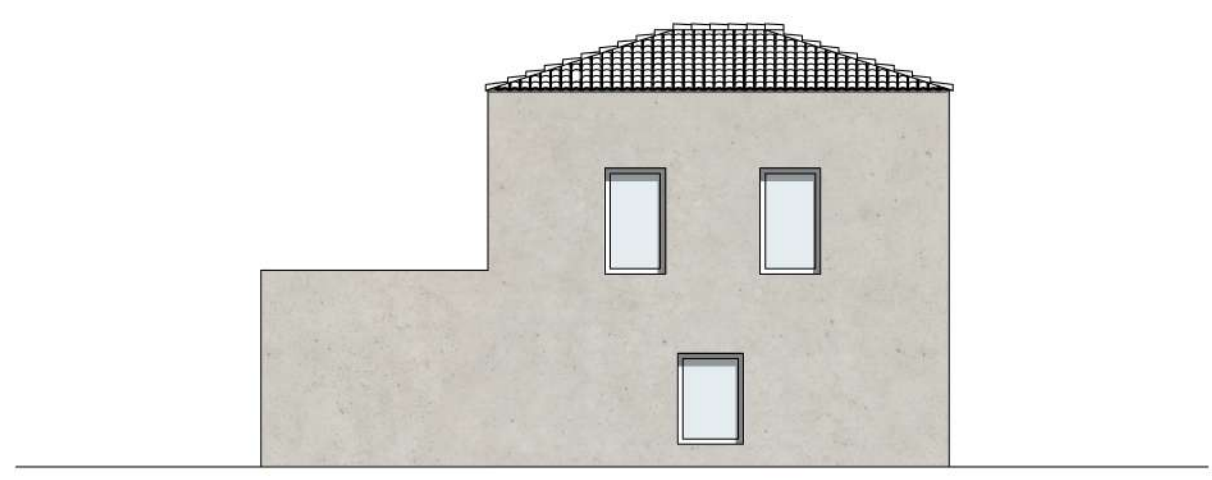
ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ 1.100

ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ 1.100

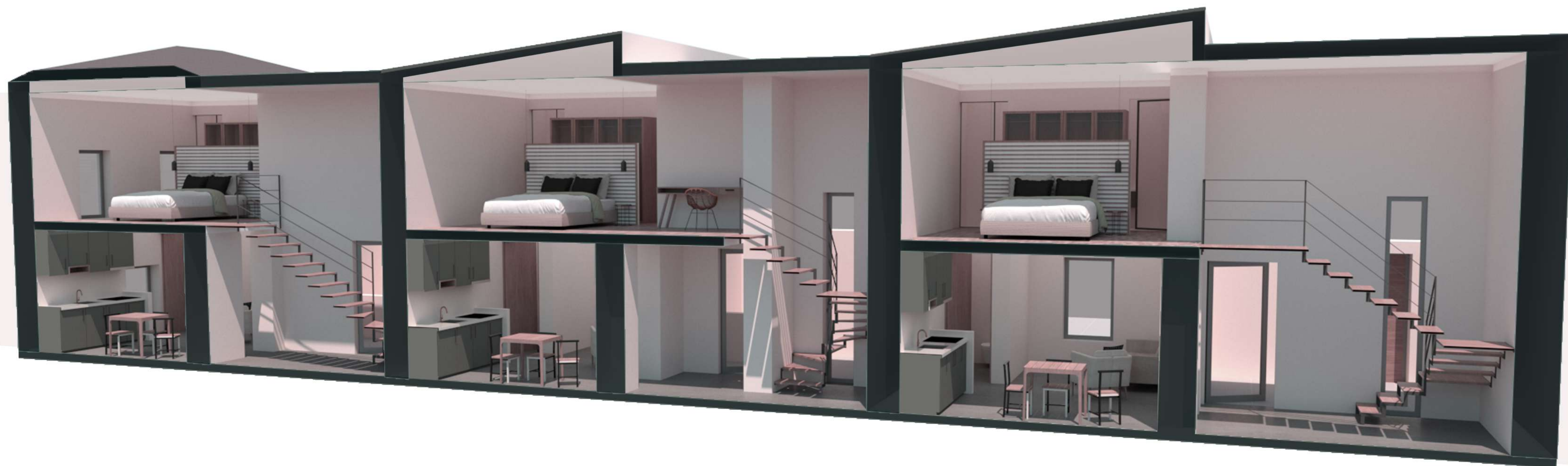
ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ 1.100

ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ 1.100

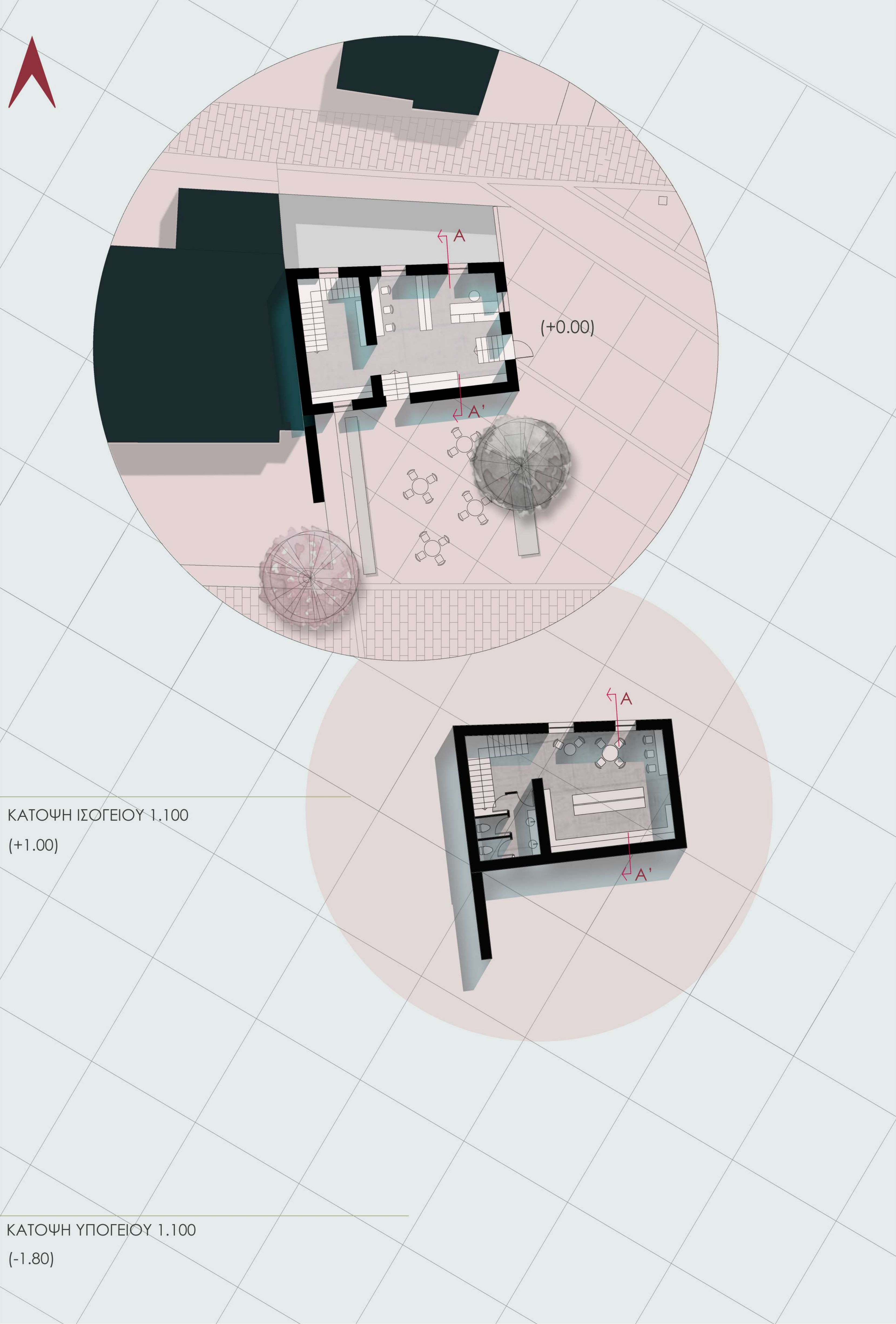
Στο κέλυφος γίνεται αποκατάσταση των φθορών (κονιάματος και επιχρίσματος), προστίθεται θερμομόνωση και σοβάς εσωτερικά και εξωτερικά της τοικοποιείας.

Το δάπεδο του ισογείου επενδύεται με πλάκες πατητής ταιμεντοκονίας, ενώ το πάτωμα του ορόφου είναι ξύλινης κατασκευής με επένδυση ξύλου στην τελική επίστρωση.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΜΗ

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΛΙΘΙΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΟΣ ΠΡΩΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

ΚΑΤΩΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ 1.100
(+1.00)

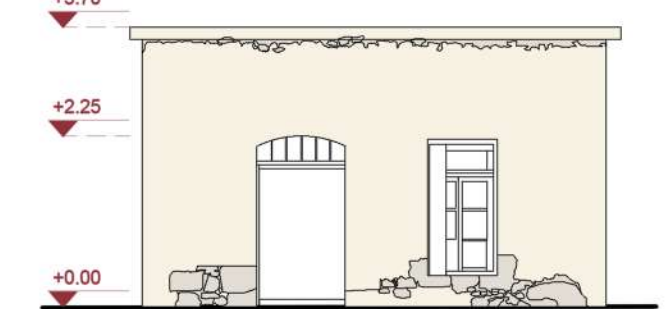
ΚΑΤΩΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ 1.100
(-1.80)

Στόχος της αποκατάστασης και επανάχρησης του κτιρίου, αποτελεί η διατήρηση της μορφής και της τυπολογίας του. Ως εκ τούτου, συντηρείται το υφιστάμενο κέλυφος, ενώ ενισχύεται ο φέρων οργανισμός. Αφαιρείται εξωτερικό τοίχειο με στόχο τη δημιουργία υπαιθριου χώρου με πρόσβαση από το επίπεδο του υπογείου και προστίθενται δύο κλίμακες στις αντίστοιχες εισόδους με στόχο την επίλυση των υψομετρικών διαφορών που προκύπτουν.

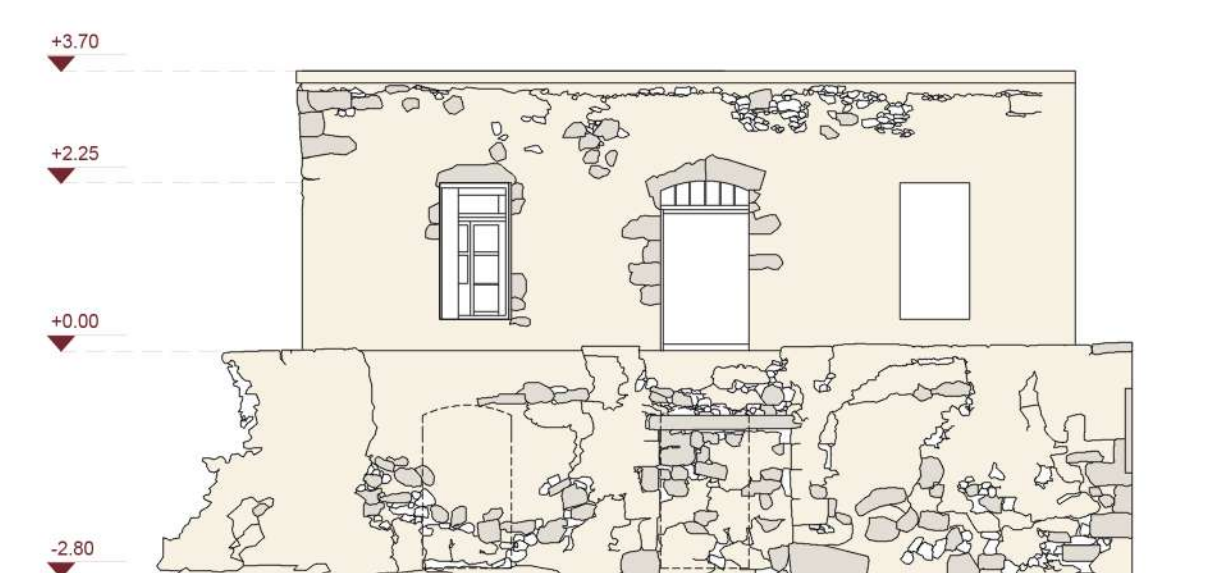
Στο κέλυφος γίνεται αποκατάσταση των φθορών (κονιάματος και επιχρίσματος), προστίθεται θερμομόνωση και σοβάς εσωτερικά και εξωτερικά της τοικοποιείας. Η εσωτερική κλίμακα είναι ξύλινης κατασκευής και τα δάπεδα και των δύο επιπέδων επενδύονται με πλάκες πατητής ταιμεντοκονίας.

ΚΑΤΟΙΚΙΑ

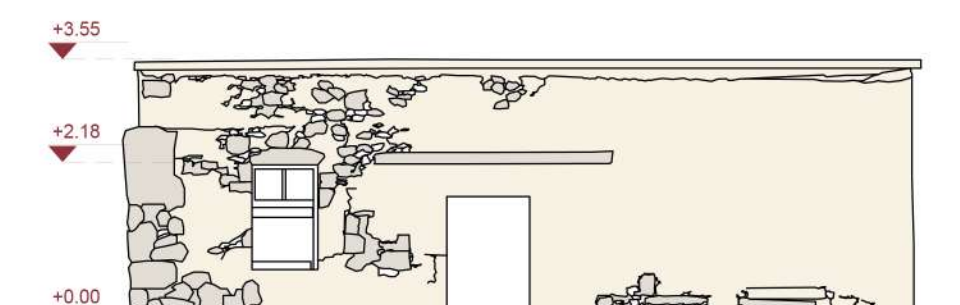
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

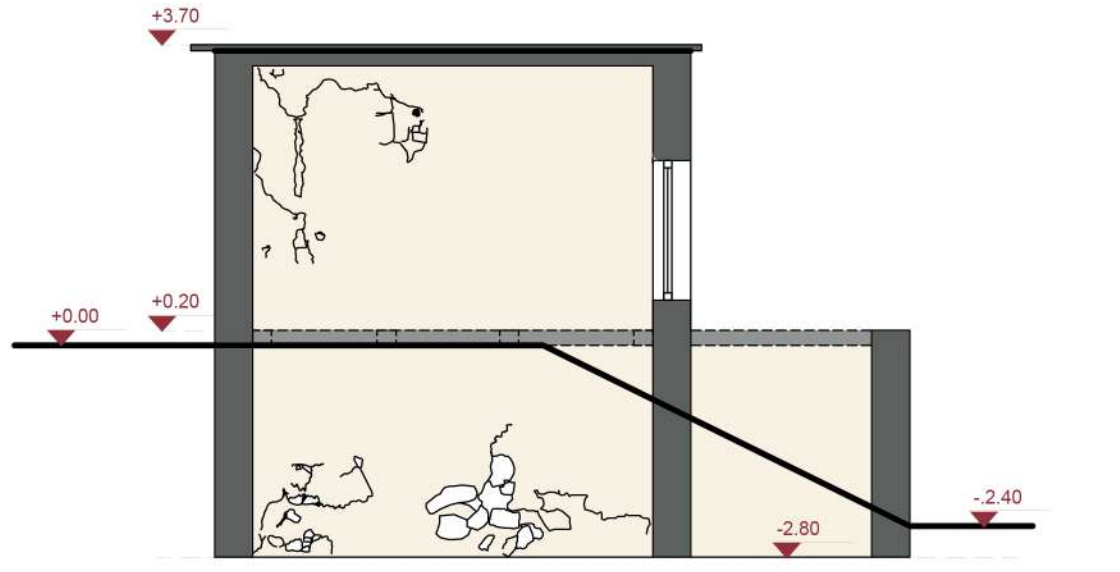
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ 1.200

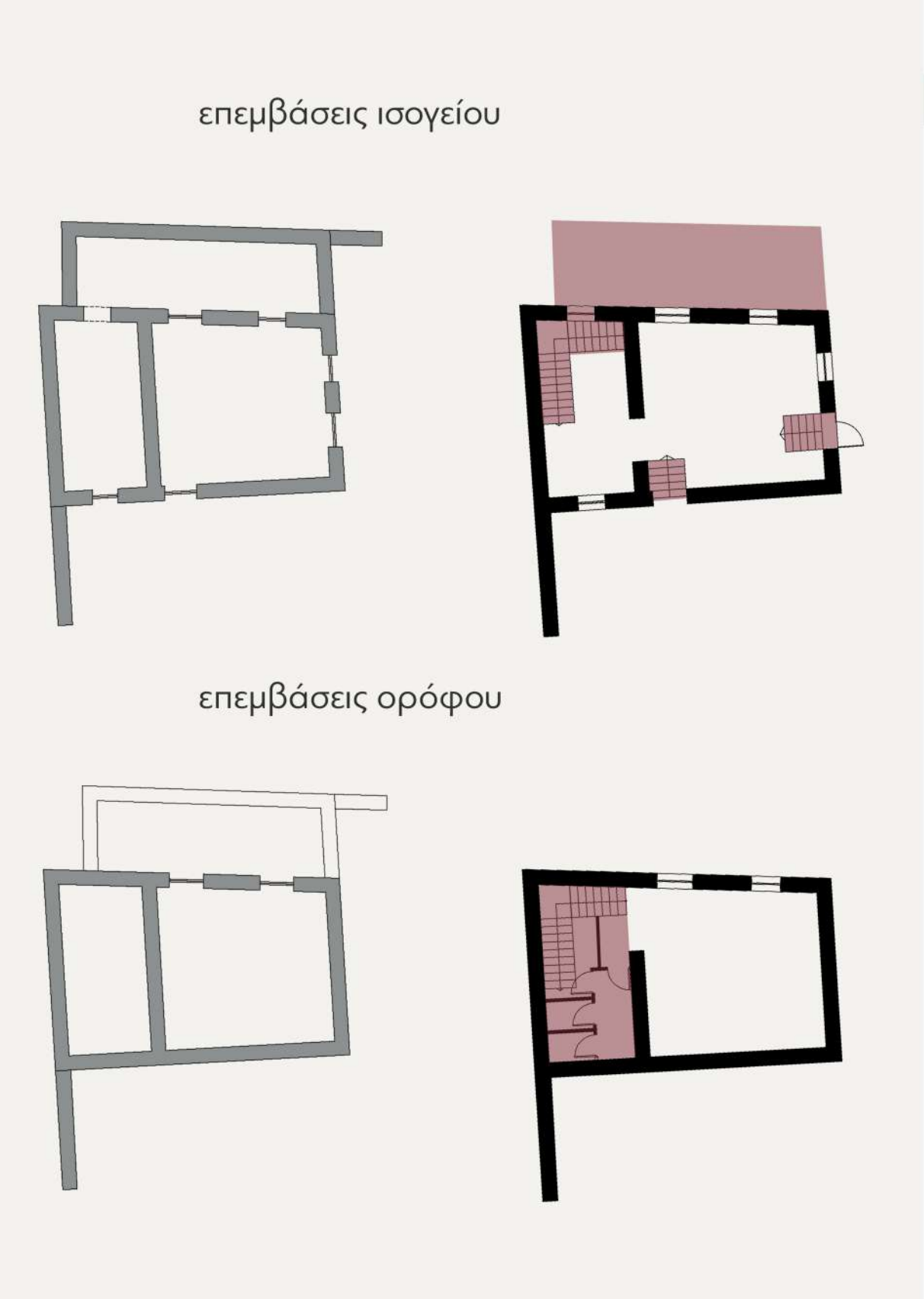
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ 1.200

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ 1.200

ΤΟΜΗ Α'Α 1.200

_είδος μεταπολεμικής κατοικίας

_κτισμένη περί το 1950 και αποτελεί μέρος του ευρύτερου οικιστικού ιστού της περιοδού

_σύμφωνα με το κείμενο του Alois Riegl, η Μοντέρνα λατρεία των μνημείων, το κτίριο χαρακτηρίζεται από αξία του συνόλου του οικισμού στον οποίο ανήκει ο οποίος διαμορφώθηκε γύρω απο το φρούριο

_λόγω των εκτεταμένων φθορών προτείνεται η πλήρης αποκατάσταση του

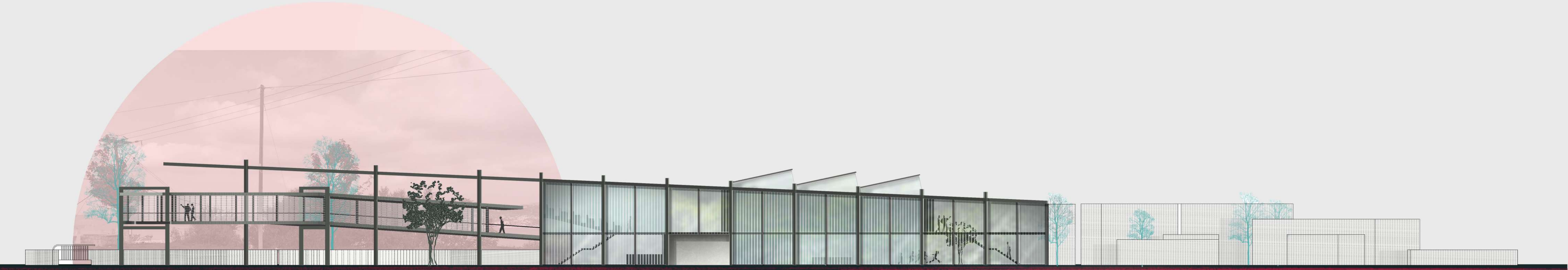
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ 1.200

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ 1.200

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ 1.200

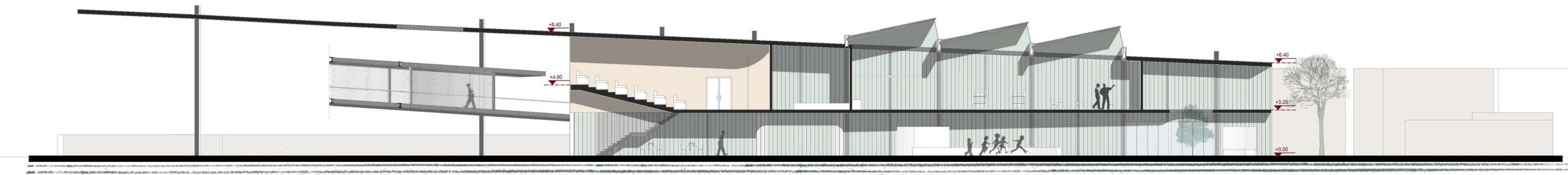
ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΜΗ

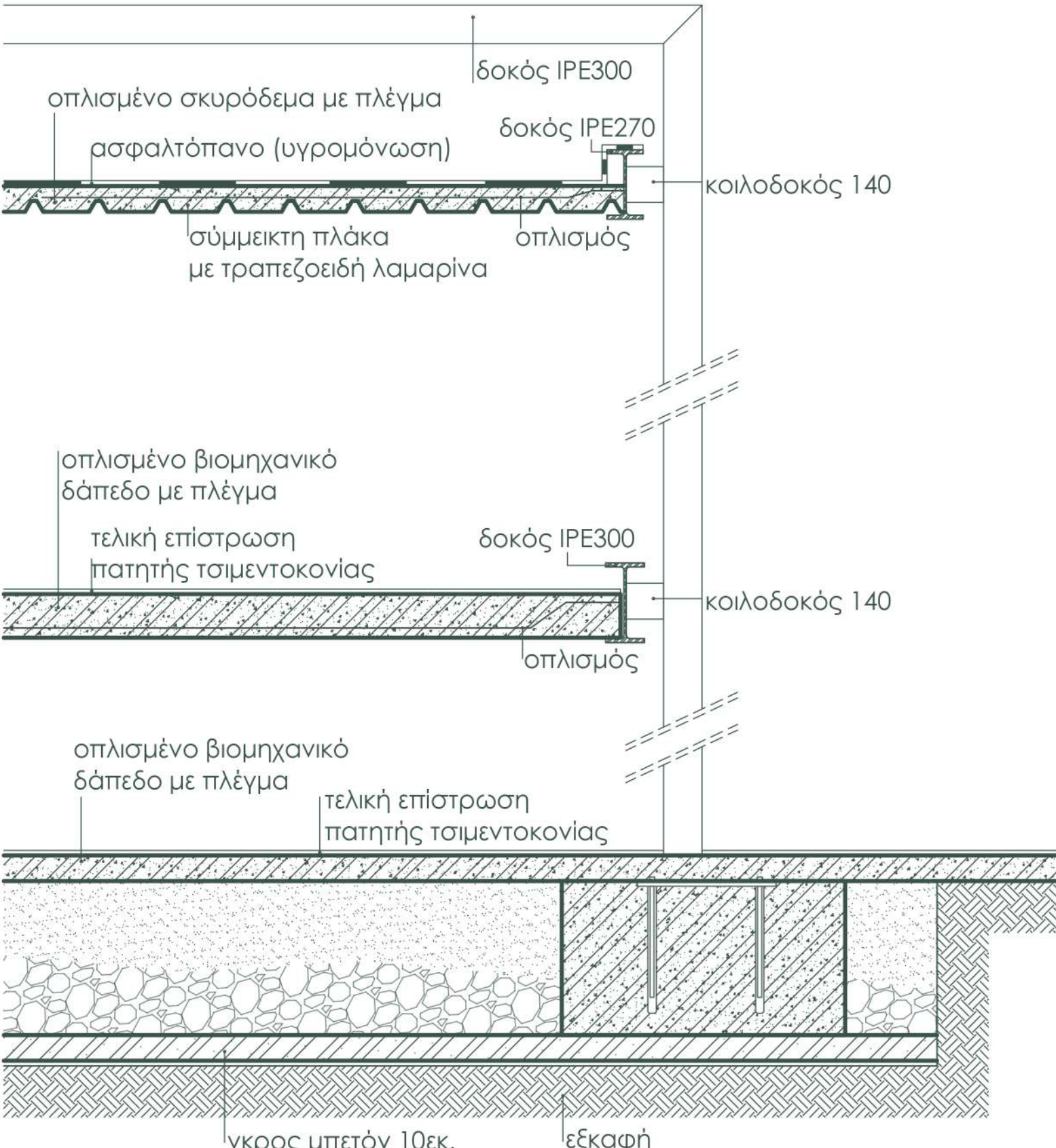
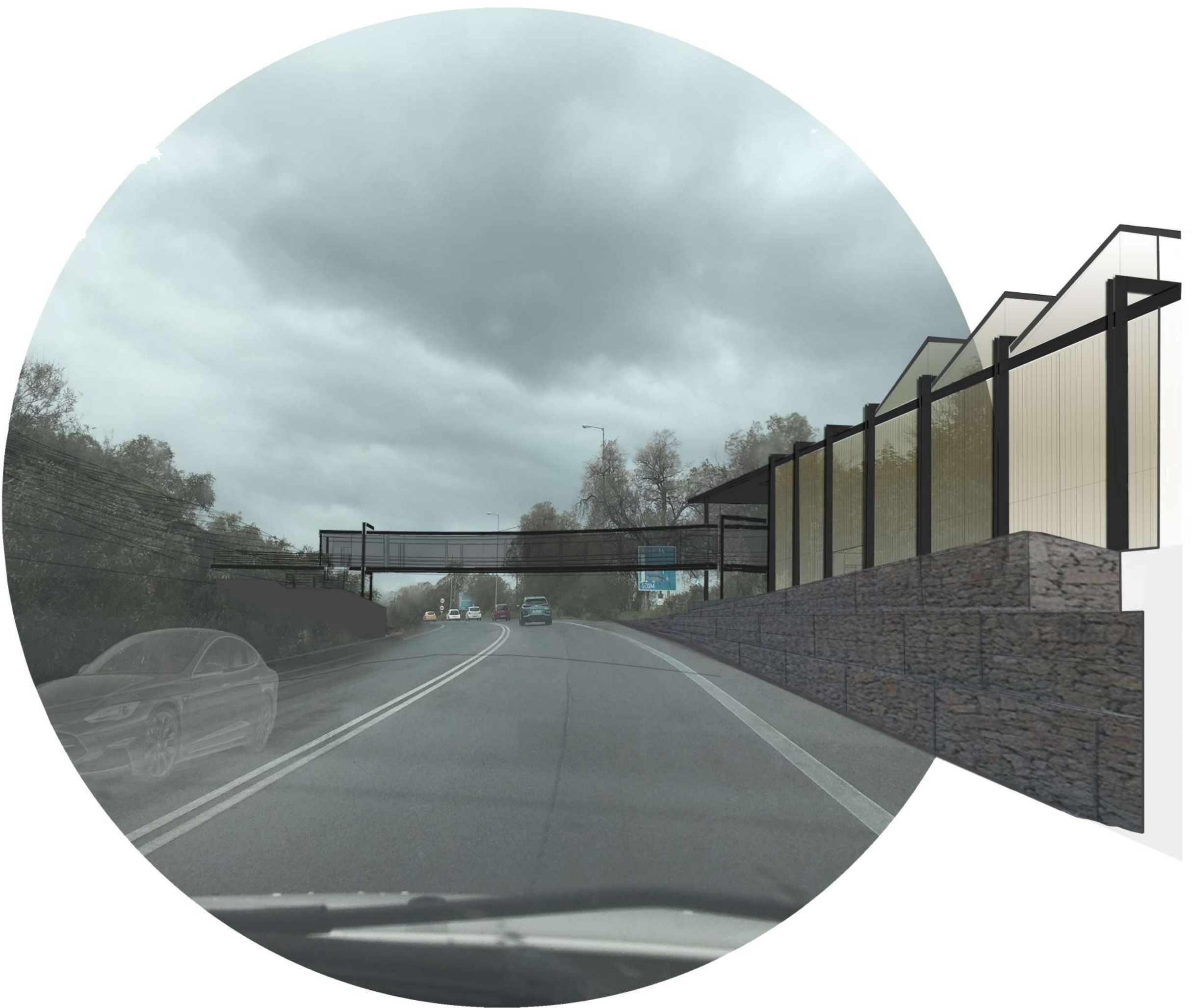
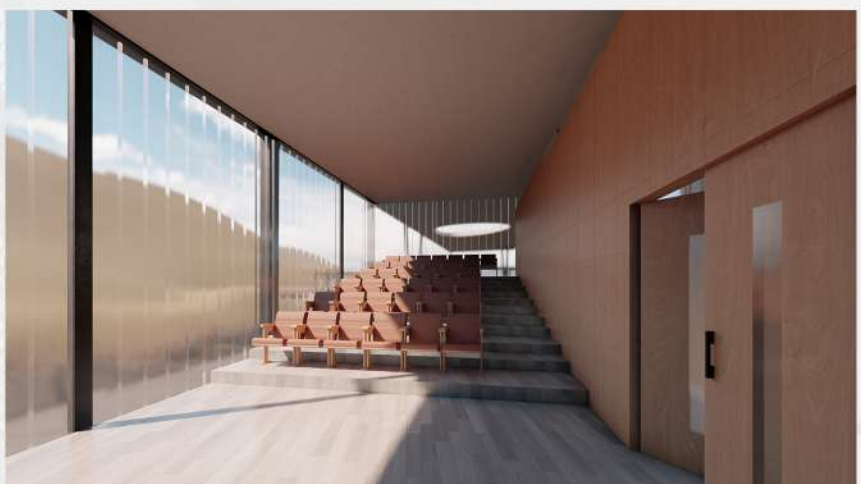
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ 1.200

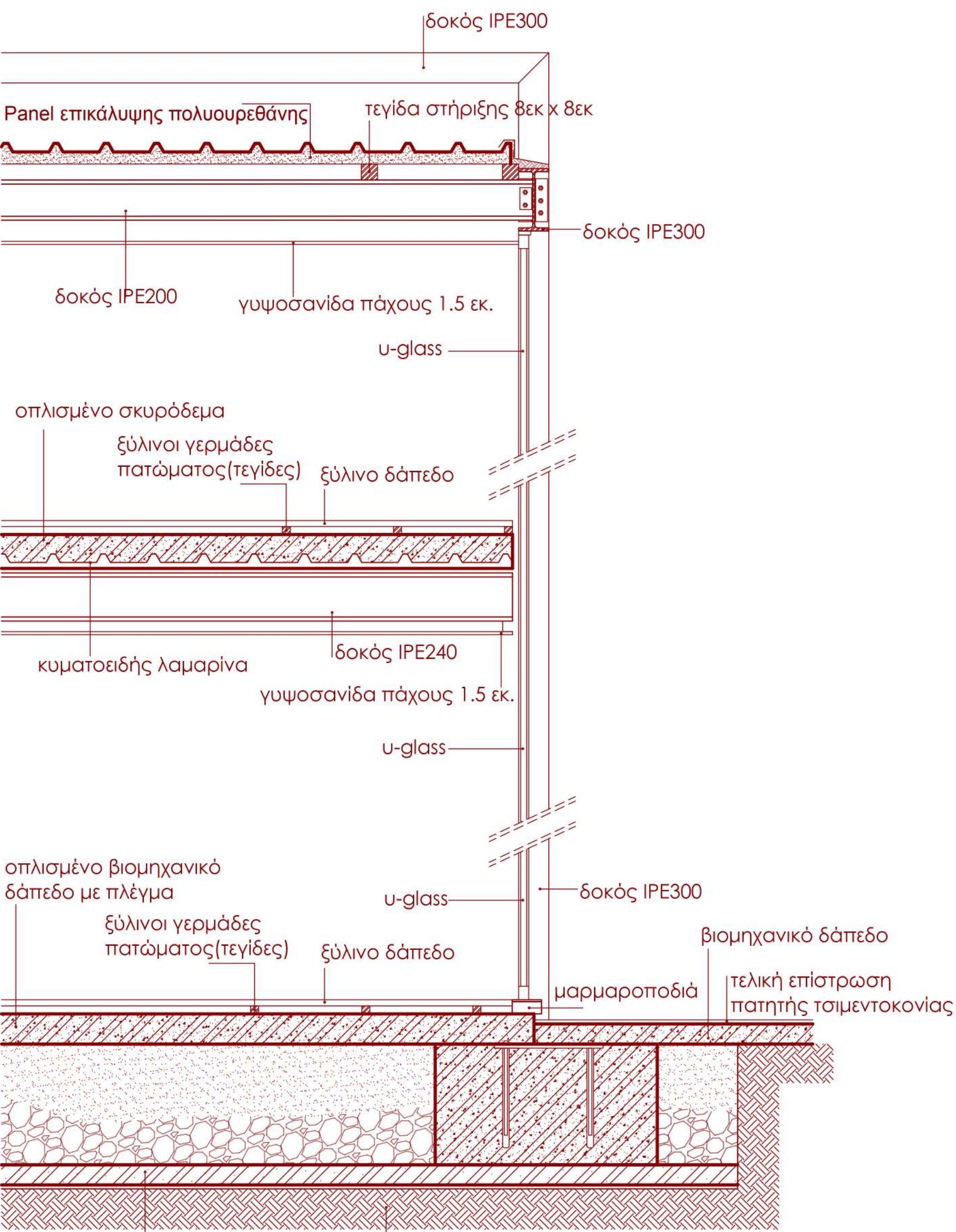
ΤΟΜΗ Β'Β 1.100

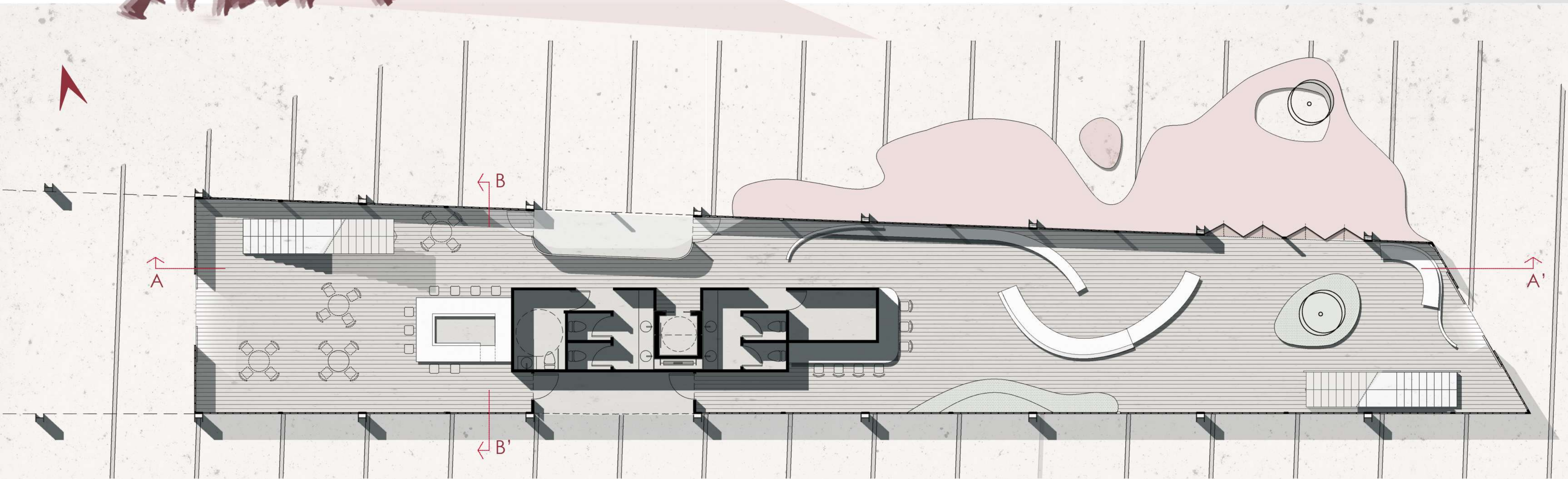
ΤΟΜΗ Α'Α 1.200

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ
ΠΕΖΟΓΕΦΥΡΑΣ 1.20

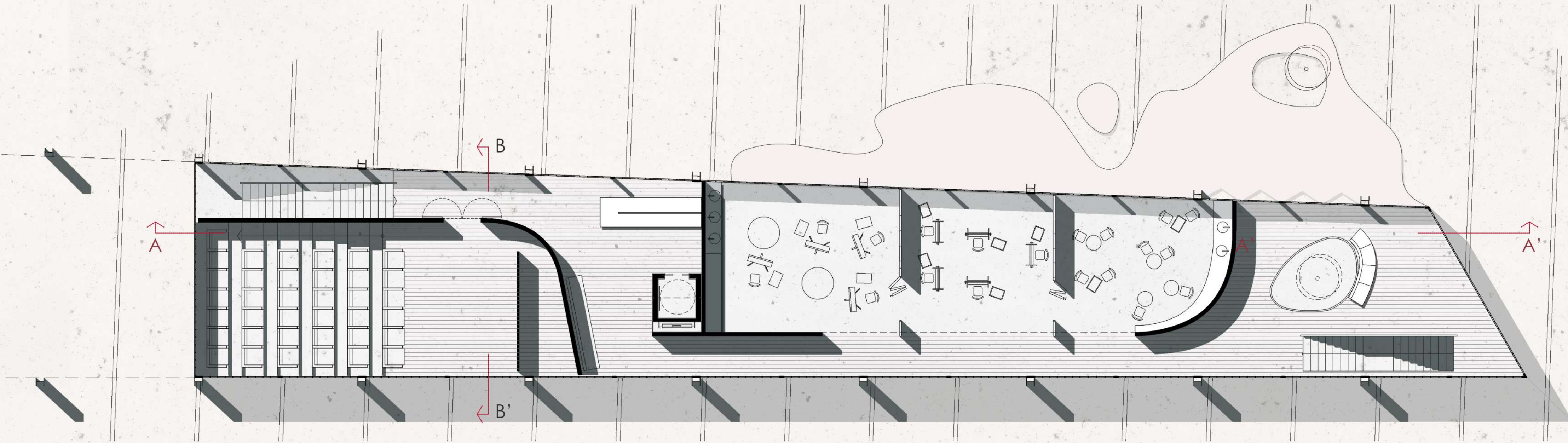

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ
ΜΕΤΑΛΛΙΚΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ 1.20

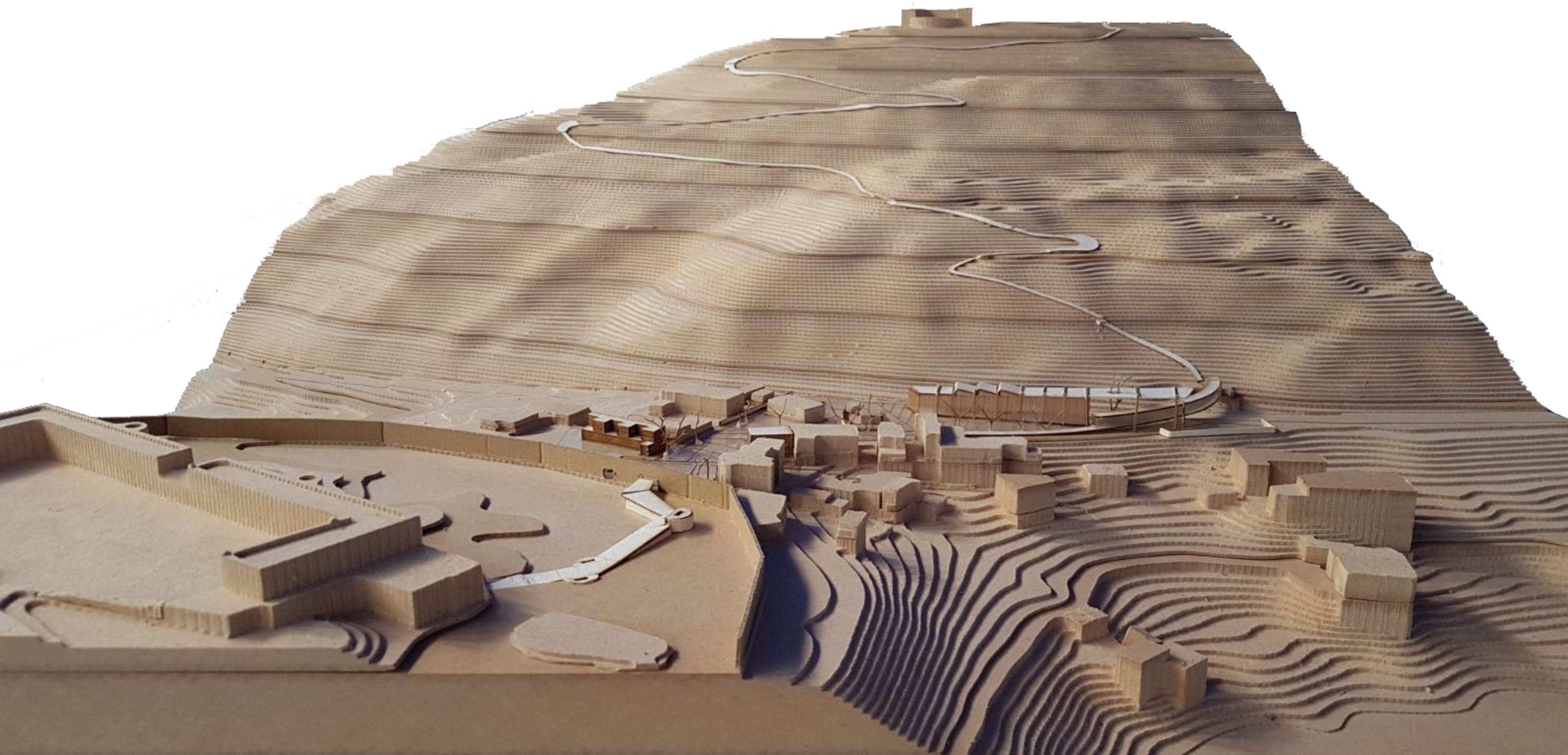
ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ 1.100
(+0.00)

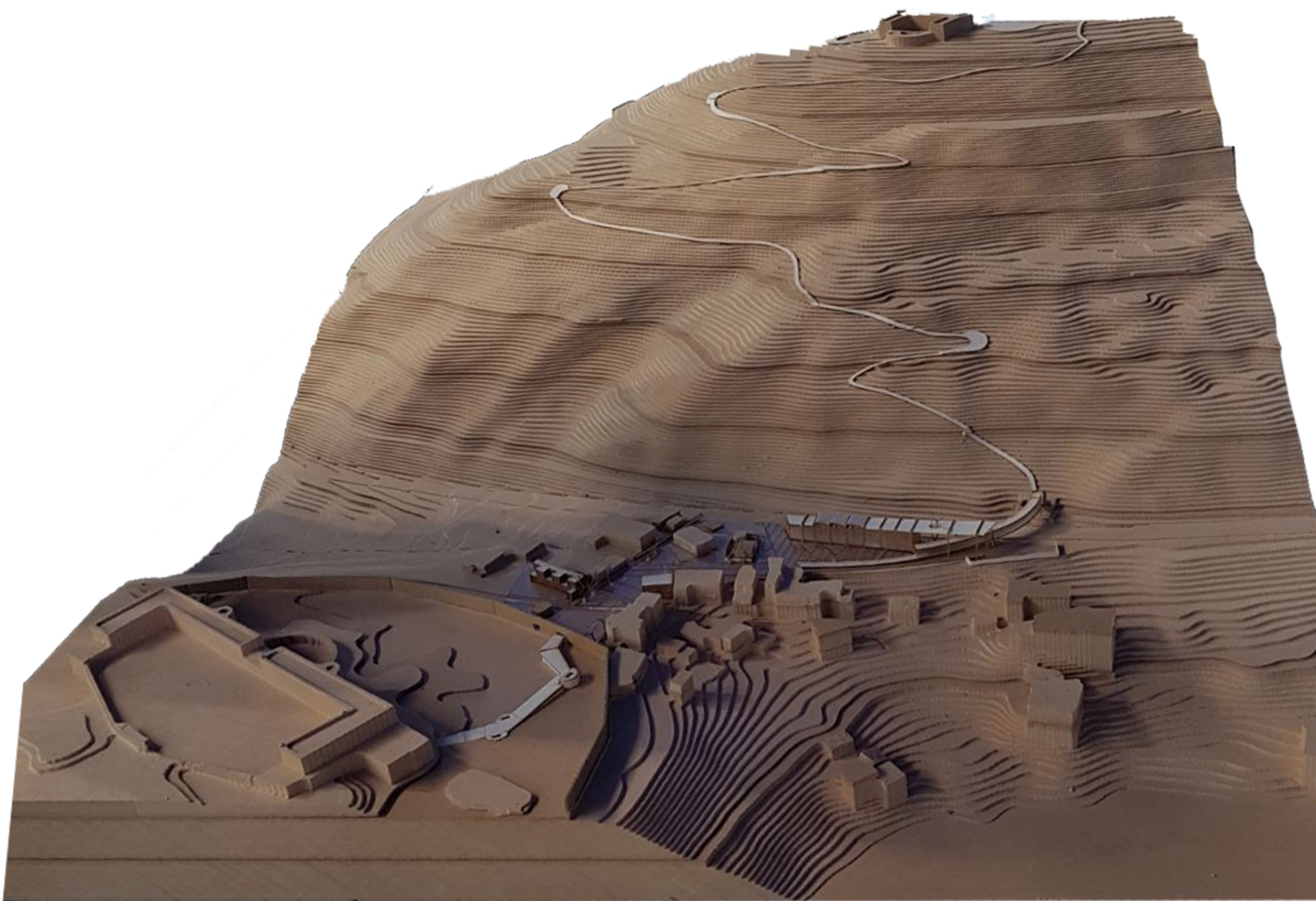
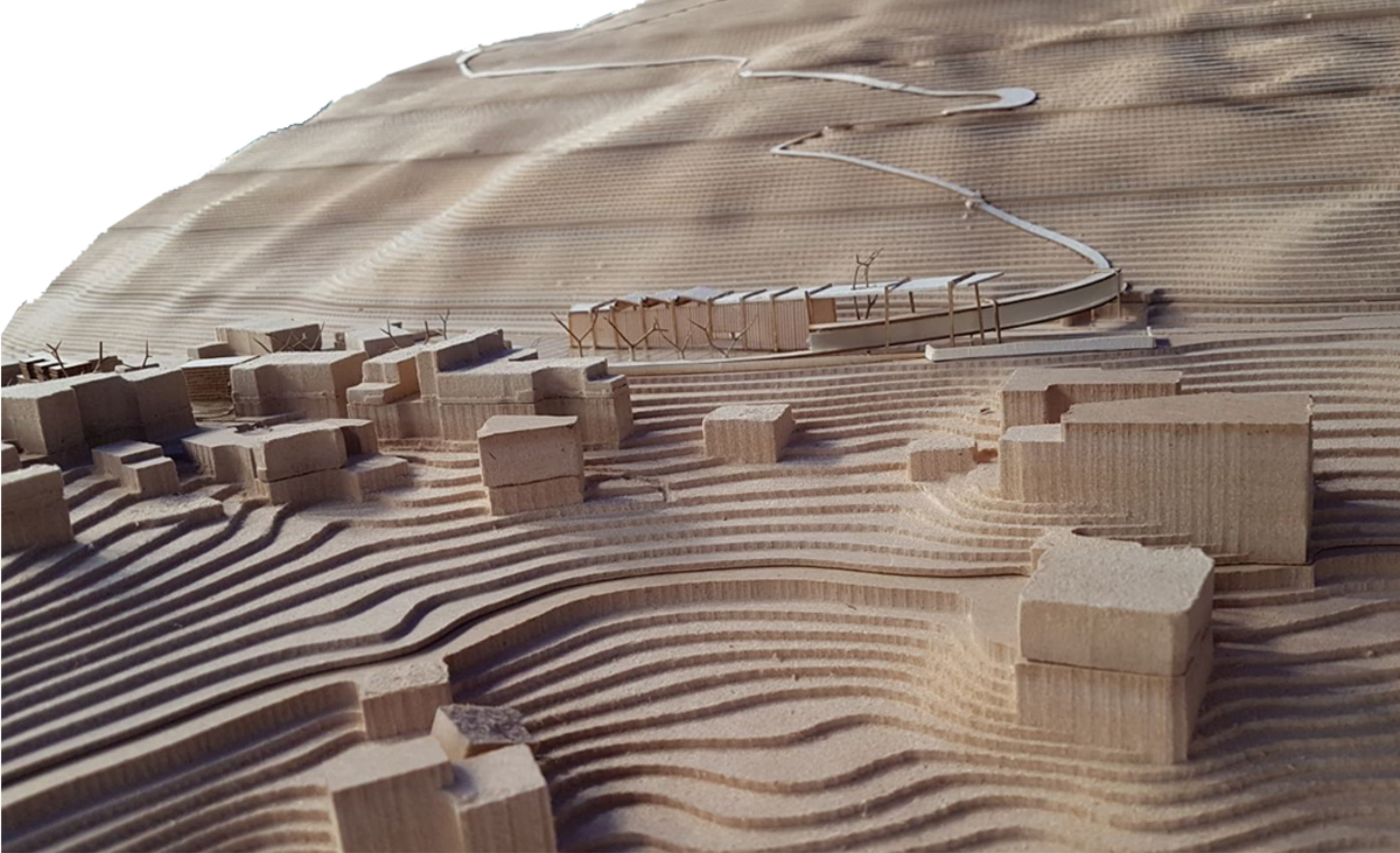
Το επίπεδο του ισογείου αποτελείται ανατολικά από ένα χώρο απασχόλησης παιδιών σε άμεση σύνδεση με ειδική εξωτερική διαμόρφωση και δυτικά από αναψυκτήριο. Στον ενδιάμεσο χώρο τοποθετούνται οι βοηθητικές λειτουργίες.

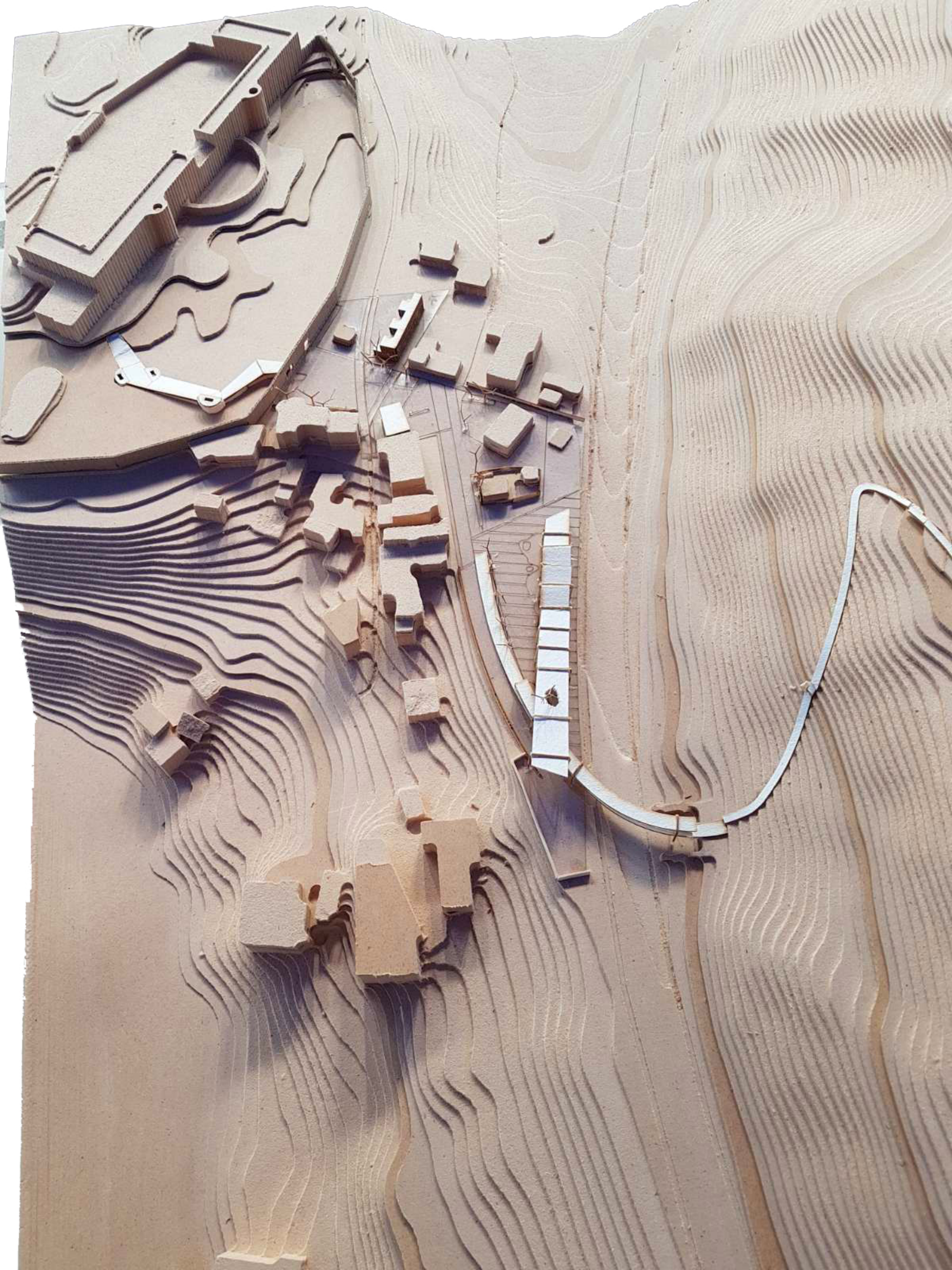

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ 1.100
(+3.20)

Το επίπεδο του ορόφου φιλοξενεί εργαστήρια ενηλίκων και παιδιών και αμφιθέατρο. Η πρόσβαση εξυπηρετείται από δύο κλίμακες καθώς και ανελκυστήρα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

_Riegl Alois, *Η μοντέρνα λατρεία των μνημείων. Ο χαρακτήρας και οι αρχές της Έννοιας την τέχνης τον 20ό αιώνα*, επιμέλεια Παναγιώτη Πούλου, Αθήνα, 2006, σ. 25-95

_Κλάδου- Μπλέτσα Αιμιλία, *Τα Χανιά έξω από τα τείχη*, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, 1998

_Κωτσάκη Αμαλία, Μάρθα Λουκία, Παπαγιαννοπούλου Δέσποινα, *ΚΡΗΤΗ 1913- 2013, Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία μετά την Ένωση*, Πνευματικό Κέντρο Χανίων, Μάιος 2014

_Αναθεώρηση και επέκταση γενικού πολεοδομικού σχεδίου Δήμου Χανίων και περιαστικών δήμων (ΓΠΣ), Δήμος Χανίων 2015

_Καβαλλάρη Ελένη, Κασαμπαλή Αμαλία, Διπλωματική Διατριβή Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης: Φρούριο Ιτζεδίν: έλεγχος δομικής ακεραιότητας, μελέτη αποκατάστασης και πρόταση επανάχρησης του μνημείου, Πολυτεχνείο Κρήτης, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Π.Μ.Σ. Χώρος, Σχεδιασμός και Δομημένο Περιβάλλον, 2η θεματική ενότητα: Ολοκληρωμένη προστασία ιστορικού δομημένου περιβάλλοντος με προηγμένες τεχνολογίες και υλικά, Νοέμβριος 2017

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

_baluard del princep, Lapeña & Torres

http://arquitectes.coac.net/jamlet/projects/01_publicspace/PS21/index.html

_cap de creus, EMF landscape architecture

<http://www.landezine.com/index.php/2011/03/tudela-club-med-restoration-in-cap-de-creus-by-emf-landscape-architecture/>

<https://www.asla.org/2012awards/365.html>

_castelldefels, Lapeña & Torres

<http://www.landezine.com/index.php/2009/09/walkways-at-castelldefels-castle/>

_ibiza castle renovation, Lapeña & Torres

http://arquitectes.coac.net/jamlet/projects/01_publicspace/PS10/index.html

_igualada cemetery, Enric Miralles & Estudio Carme Pinos

<https://www.archdaily.com/103839/ad-classics-igualada-cemetery-enric-miralles/5037f88d28ba0d599b00070f-ad-classics-igualada-cemetery-enric-miralles-image>

_public park and museum project, Lapeña & Torres

http://arquitectes.coac.net/jamlet/projects/01_publicspace/PS05/index.html

_toledo escalator, Lapeña & Torres

<http://www.landezine.com/index.php/2009/08/toledo-escalator/>

_works along the city walls, mallorca, Lapeña & Torres

http://arquitectes.coac.net/jamlet/projects/01_publicspace/PS11/index.html